

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 284/04-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. septembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Vladimíra Fruniho, K., zastúpeného advokátkou JUDr. M. Š., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Ntv I-11/2004 z 21. júna 2004 a jemu predchádzajúcim postupom, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Vladimíra Fruniho o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júla 2004 doručená sťažnosť Vladimíra Fruniho, K. (ďalej len „ústavná sťažnosť“ a „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. M. Š., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj porušenie práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Ntv I-11/2004 z 21. júna 2004, ako aj jemu predchádzajúcim postupom v uvedenom konaní.

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne uviedol, že 31. januára 2002 prekročil hranice Slovenskej republiky kvôli obchodným rokovaniam so zahraničnými partnermi. Následne 28. februára 2002 bolo voči nemu začaté trestné stíhanie a Okresný súd Košice I vydal na sťažovateľa zatýkací rozkaz pod sp. zn. 4 Ntv 19/02. Na základe rozhodnutia vyšetrojúceho sudcu Krajského súdu v Splete sp. zn. I Kir-402/02 z 1. marca 2002 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu extradičného konania a 26. júna 2002 bol vydaný orgánom Slovenskej republiky s tým, že uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 4 Ntv 19/02 z toho istého dňa bol vzatý do vyšetrovacej väzby z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku.

Podaním z 30. septembra 2002 doručeným Okresnému súdu Košice I v ten istý deň sa sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu domáhal okamžitého prepustenia z vyšetrovacej väzby poukazujúc na skutočnosť, že v priebehu jej trvania nepodal príslušný prokurátor podľa § 71 ods. 7 Trestného poriadku návrh na nezapočítanie doby, počas ktorej sa sťažovateľ nemohol zúčastniť na úkonoch trestného konania z toho dôvodu, že bol vo väzbe v cudzine, do lehoty trvania väzby. O nezapočítaní uvedenej doby tak nebolo rozhodnuté súdom v dôsledku čoho lehota väzby uplynula 1. septembra 2002 (počítajúc od obmedzenia osobnej slobody sťažovateľa v Chorvátskej republike 1. marca 2002). Dňa 9. októbra 2002 podal krajský prokurátor v Košiciach na Okresnom súde Košice I návrh na nezapočítanie doby, počas ktorej sa sťažovateľ nemohol zúčastňovať úkonov trestného konania z dôvodu väzby v cudzine, t. j. od 1. marca 2002 do 26. júna 2002, do lehoty trvania sťažovateľovej väzby. Okresný súd Košice I uznesením sp. zn. 4 Ntv 19/02 z 21. októbra 2002 návrhu vyhovel a Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 6 To 351/02-162 z 18. novembra 2002 uvedené rozhodnutie Okresného súdu Košice I (zamietnuc sťažnosť obvinených proti nemu) potvrdil.

Väzba sťažovateľa bola opakovane predĺžená. Uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 4 Ntv 19/02 z 19. mája 2002 bola lehota väzby predĺžená do 26. júna 2004. Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal 14. júna 2004 podľa § 71 ods. 4 Trestného

poriadku najvyššiemu súdu návrh na predĺženie lehoty trvania väzby nad dva roky, a to do 26. decembra 2004. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Ntv I-11/2004 z 21. júna 2004 doručeným právnej zástupkyňi sťažovateľa 28. júna 2004 predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa do 26. decembra 2004.

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne namieta, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Ntv I-11/2004 z 21. júna 2004, ako aj jemu predchádzajúcim postupom v uvedenom konaní boli porušené jeho základné práva a slobody zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj právo zaručené v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

Právna zástupkyňa sťažovateľa poukazuje na skutočnosť, že podmienky na útekovú väzbu sú dané vtedy, ak sa možno dôvodne domnievať, že obvinený sa pokúsi vyhnúť sa trestným dôsledkom svojho konania spôsobom, ktorým by sa stal dočasne alebo trvalo fyzicky nedostihnuteľným, a teda aj nepostihnuteľným. V tejto súvislosti namieta, že v čase legálneho prekročenia štátnych hraníc Slovenskej republiky sťažovateľom, ktorý miesto svojho pobytu žiadnym spôsobom netajil a jeho kolegovia, resp. zamestnanci vedeli kde a ako ho možno kontaktovať, orgány činné v trestnom konaní trestné stíhanie proti jeho osobe nevedli a nerealizovali ani žiaden úkon smerujúci k doručeniu akejkoľvek písomnosti sťažovateľovi. Sťažovateľ v čase vycestovania do zahraničia ani len netušil, že v budúcnosti sa začne trestné konanie vo veci, ktorú v čase vycestovania považoval za vysporiadanú (uzavretím príslušných zmlúv ohľadne prevodu obchodných spoločností ako aj práv s tým súvisiacich na tretie osoby). Trestné stíhanie vo veci sa začalo (4. februára 2002) až po jeho vycestovaní do zahraničia. Počas doby, keď bol sťažovateľ štatutárnym orgánom spoločností BMG INVEST, s. r. o., a HORIZONT SLOVAKIA, a. s., bola opakovane preverovaná činnosť oboch uvedených spoločností nielen zo strany daňových orgánov a orgánov štátneho dozoru, ale aj samotnými orgánmi činnými v trestnom konaní, pričom sťažovateľ vždy rešpektoval pokyny uvedených orgánov a poskytoval im potrebnú súčinnosť.

S uvedenými skutočnosťami sa podľa právnej zástupkyne sťažovateľa najvyšší súd žiadnym spôsobom nevysporiadal, nerešpektujúc tak zásady ustálenej (aj medzinárodnej)

súdnej praxe týkajúce sa väzby, podľa ktorých: „- medzi záujmami štátu a právom na osobnú slobodu musí byť dodržaná primeraná a spravodlivá rovnováha („fair and just balance“),

- dôvody pre väzbu musia byť významné a dostatočné, a súd má vo svojom rozhodnutí uviesť argumenty pre a proti existencii verejného záujmu, ktorý odôvodňuje – s náležitým zreteľom aj na princíp prezumpcie neviny – odchýlenie sa od pravidla rešpektovania osobnej slobody jednotlivca,

- nebezpečie úteku trestne stíhanej osoby nemôže vyplývať len z jednej skutočnosti (napr. výška hroziaceho trestu, možnosť ľahko prekročiť hranice), ale musí byť založené na súhre okolností.

Do úvahy treba vziať viaceré významné faktory – charakter stíhanej osoby, jej morálka, domov, zamestnanie, jej majetkové pomery, rodinné vzťahy... Vzájomné posúdenie môže byť potvrdiť existenciu nebezpečenstva úteku, alebo ho znížiť do takej miery, že väzbu neopodstatňuje.“

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne namieta, že v jeho prípade bolo nezákonne postupované aj s ohľadom na § 378 ods. 2 Trestného poriadku platného a účinného v čase vydania sťažovateľa orgánom Slovenskej republiky, podľa ktorého môže byť obvinený stíhaný len pre trestné činy, pre ktoré bol vydaný, okrem prípadu, že bol daný dodatočný súhlas na trestné stíhanie pre ďalšie trestné činy. V súdnom a ani trestnom spise sa nenachádza rozhodnutie, z ktorého by bolo zrejmé, pre trestné stíhanie ktorých trestných činov bol na územie Slovenskej republiky sťažovateľ vydaný. V súdnom spise sa nachádza iba odpoveď Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré na dopyt Okresného súdu Košice I 21. júna 2002 uviedlo, že bol vydaný pre trestné činy uvedené v zatýkacom rozkaze, konkrétne procesné rozhodnutie v tejto veci v súdnom spise však absentuje.

Trestný poriadok navyše nepredpokladá automatické nezapočítanie doby obmedzenia osobnej slobody v cudzine do doby trvania väzby podľa nášho vnútroštátneho práva. Pokiaľ teda krajský prokurátor podal návrh na nezapočítanie väzby v cudzine do celkovej doby trvania väzby až 9. októbra 2002 a nebol podaný ani návrh na predĺženie lehoty väzby

v lehote 10 dní pred 1. septembrom 2002, mal súd prepustiť sťažovateľa na slobodu najneskôr 2. septembra 2002.

Nezákonné rozhodnutie a nezákonný postup orgánov činných v trestnom konaní nemôže byť podľa právnej zástupkyne sťažovateľa následne „ozdravený opravnými“ rozhodnutiami vo veci a zakladá iba ďalšiu nezákonnosť. Podľa jej názoru mal najvyšší súd na uvedené skutočnosti prihliadnuť, čo však neučinil. Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Ntv I-11/2004 o predĺžení väzby porušil právo Vladimíra Fruniho podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Ntv I-11/2004 zo dňa 21. júna 2004 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva právo na náhradu trov konania, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť jeho právnemu zástupcovi do jedného mesiaca od dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu

(v tomto prípade ústavnej sťažnosti podľa § 49 až 56 zákona o ústavnom súde) vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 tohto zákona návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

2. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti požiadal, aby ústavný súd vyslovil, že v konaní najvyššieho súdu o predĺžení jeho väzby vedenom pod sp. zn. 6 Ntv I-11/2004, v ktorom najvyšší súd uznesením z 21. júna 2004 predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa do 26. decembra 2004, došlo k porušeniu jeho základných práv a slobôd zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj k porušeniu jeho práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

Podstatu porušenia označených základných práv a slobôd vidí sťažovateľ v nedôslednosti preskúmania splnenia zákonom stanovených predpokladov na predĺženie väzby zo strany najvyššieho súdu v jeho prípade.

3. Ústavný súd už v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou vyslovil, že z princípu subsidiarity (v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde) limitujúceho vzťah ústavného súdu ku všeobecným súdom okrem iného vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom. Pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (obdobne napr. III. ÚS 90/03, III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04).

Pri rozhodovaní súdu o návrhu na predĺženie väzby, ktoré je pre sťažovateľa predvídateľné, nemôže tento len pasívne vyčkávať na rozhodnutie a v prípade, ak je preňho

nepriaznivé, napadnúť ho ústavnou sťažnosťou, ale v záujme ochrany svojich práv a osobnej slobody sa má snažiť ovplyvniť ho svojou argumentáciou ešte pred jeho prijatím (III. ÚS 227/03).

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Ntv I-11/2004 z 21. júna 2004 je zrejmé, že sťažovateľova väzba bola pred označeným rozhodnutím naposledy predĺžená uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 4 Ntv 19/02 z 19. mája 2004 do 26. júna 2004. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Ntv I-11/2004 z 21. júna 2004 došlo k jej ďalšiemu predĺženiu do 26. decembra 2004.

Možné ďalšie predĺženie väzby sťažovateľa najvyšším súdom (na základe návrhu generálneho prokurátora) na dobu po 26. júni 2004 bolo pre sťažovateľa, resp. obhajobu predvídateľné. Ústavnému súdu však nebolo preukázané, že by obhajoba bola využila aktívny prístup a namietala nezákonnosť ďalšieho trvania väzby sťažovateľa po 26. júni 2004 pred rozhodnutím najvyššieho súdu o návrhu na jej predĺženie. Tak by mohla ovplyvniť rozhodnutie najvyššieho súdu vo svoj prospech alebo dať mu možnosť, aby sa vyvaroval prípadného porušenia práv sťažovateľa podľa ústavy alebo dohovoru.

Keďže sťažovateľ námietky možného porušenia svojich práv nevyužil v konaní pred najvyšším súdom pred jeho rozhodnutím o predĺžení väzby sťažovateľa z 21. júna 2004, ústavný súd jeho ústavnú sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2004